

Światło i dźwięk w filmie

WIEDZA W PIGUŁCE

Oświetlenie, za które odpowiedzialny jest operator obrazu, stanowi element inscenizacji. Jest ono jednym z najważniejszych narzędzi artystycznych, nie tylko w filmie, lecz także w teatrze, fotografii czy malarstwie. Oświetlenie, a właściwie gra światła i cieni pozwala na wyodrębnienie, podkreślenie lub ukrycie elementów istotnych dla narracji. Może ono przypominać światło naturalne (i neutralne znaczeniowo), może też jednak (przez celową manipulację, zmianę intensywności, kierunku lub barwy, przez prześwietlenie lub rozmycie) w istotny sposób określać nastrój lub znaczenie ujęcia. Zwiększanie na przykład kontrastu, a w efekcie także natężenia cieni, buduje klimat tajemniczości i napięcia – miejsca lub postaci (czego klasycznym przykładem są amerykańskie filmy nurtu noir z lat 40. i 50.).

Dźwięk, podobnie jak warstwa wizualna, poddawany jest głębokiej ingerencji montażowej. Zwrócenie uwagi na sposób i cel montowania dźwięku z obrazem umożliwia zrozumienie złożoności konstrukcji filmowej. Na „ścieżkę dźwiękową” w filmie składają przynajmniej trzy elementy składowe: słowa, muzyka oraz odgłosy. W klasycznym kinie hollywoodzkim („kino stylu zerowego”) przyjęto następujące założenia dotyczące dźwięku filmowego:

- dźwięki powinny odnosić się do fabuły filmu;
- dialog jest ważniejszy od odgłosów tła, powinien więc je wyciszać;
- w ścieżce dźwiękowej nie powinno być żadnych dziur lub nagłych zmian;
- nie powinny pojawiać się dźwięki, których nie można zidentyfikować;
- jeśli pojawiają się dźwięki nietypowe, to zakładamy, że są one słyszane przez postaci fabuły.

Przestrzeganie tych zasad ułatwia widzowi śledzenie fabuły. Jednak samo ich istnienie uświadamia nam także to, że dźwięk w filmie nie odwzorowuje po prostu tego, „jak było”, ale stanowi przyjmowaną przez widzów konwencję. Z tego zaś wynika, że odstępstwa od tych zasad nie zawsze muszą być błędem realizacyjnym, bywają bowiem także świadomie zastosowanym środkiem artystycznym.

SŁOWNICZEK

- **ścieżka dźwiękowa:**
- **oświetlenie: kontrast: prześwietlenie: rozmycie:**

Tekst: Eliza Hetkowska, scenariusz: Anna Walczak, konsultacja merytoryczna: Wojciech Michera. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/swiatlo-i-dzwiek-w-filmie/>.

Publikacja przygotowana w ramach współpracy z Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie kursu "Film jako opowieść"